

Penktojoje amatų ir kulinarinio paveldo šventėje „ŽEMAITIU GĪVASTIS“ Telšiuose – gyva tradicijų pynė

Žemaičių muziejus „Alka“ šių metų gegužės 16 dieną jau penktą kartą savo bičiulius, visus telšiškius ir jų svečius pakvietė į amatų ir kulinarinio paveldo šventę „Žemaitiu gīvastis 2026“. Ji vyko Žemaičių kaimo muziejuje, į kurį buvo susirinkę ir gausus būrys amatininkų, edukatorių, etninės kultūros puoselėtojų bei folkloro kolektyvų iš visų penkių Lietuvos etnografinių regionų. Kiekvienam jų buvo skirta vietos šios šventės programoje.

„Žemaitiu gīvastis“ – vienintelė Telšių rajone analogų neturinti etninę kultūrą puoselėjanti ir regiono išskirtinumą bei reikšmingumą atspindinti amatų ir kulinarinio paveldo šventė. Kasmet Žemaičių kaimo muziejuje trečiąjį gegužės šeštadienį vykstantis renginys yra tapęs tradicijų, bendruomeniškumo ir žemaitiškos tapatybės puoselėjimo renginiu, kuriame kiekvienas atranda jį dominančią veiklą. Vieni mėgaujasi kulinarinio paveldo gardumynais,

kiti domisi amatais ar susipažįsta su jų paslaptimis, klausosi koncertų, patys koncertuoja, dalyvauja edukacijose ar trunkiai trypia „Naktišokiuose“.

Šį kartą šventėje daug dėmesio buvo skirta kanclėms, nes 2026-ieji Lietuvoje yra paskelbti Kanclių metais, na o pagrindinė renginio tema buvo „Žemaitiu gīvastis – vėsa Lietova!“. Iš amatininkų šventėje dalyvavo keramikas Romas Galiauskas, odininkas Arūnas Puškorius, pirtininkė Margarita Bladženauskaitė, bitininkai „Užpelkių medus“, kalviai Donatas Liekmanis ir Gintaras Žiauga, tautodailininkai Angelė ir Vytautas Raukčiai, vytelininkė Roma Lekutienė, šaukštadirbys Arūnas Gaučas, „Dundulio“ aludariai, Rūdupių, Mitkaičių ir Vembūtų kaimų bendruomenių. Laidynes gaminti mokė Vitalijus Praspaliauskas, susirinkusius provokavo ir puikią nuotaiką kūrė nepriklausomų akto-

(Nukelta į 12 p.)

rių klubas „Amplua“, daug šventės dalyvių dėmesio sulaukė „Vilniaus kojūkininkai“.

Renginio metu muziejaus erdvėse vyko edukaciniai užsiėmimai, šurmuliavo amatininkų kiemeliai, kuriuose buvo demonstruojami tradiciniai amatai.

Šventės dalyviai turėjo galimybę įsigyti tautinio paveldo gaminių bei susipažinti su skirtingų Lietuvos regionų tradicijomis ir papročiais. Juos pristatė Telšių rajono ir Skaudvilės kultūros centrai, Klaipėdos miesto etnokultūros centras, Upytės tradicinių amatų centras, Panemunių mokyklos daugiafunkcio centro Plokščių skyrius ir kiti į šventę atvykę etninės kultūros žinovai.

Pagrindinė šventės vedėja buvo Telšių kultūros centro režisierė Alina Gintalienė.

Renginys prasidėjo Švč. Mergelės Marijos litanijos giedojimu Turtingojo ūkininko sodyboje.

Didelio susidomėjimo sulaukė koncertinė programa, kurioje pasirodė įvairių etnografinių regionų folkloro kolektyvai. Koncertavo Skriaudžių ansamblis „Kanklės“ (vad. Dalia Venckienė) – Sūduvos regionas; Panemunių mokyklos daugiafunkcio centro Plokščių skyriaus folkloro ansamblis „Vaiguva“ (vad. Asta Grigaitienė) – Zanavykų kraštas; folkloro ansamblis „Žvangucis“ (vad. Renata Sviklienė) – Dzūkija; Panevėžio kultūros centro padalinio Upytės tradicinių amatų centro folkloro ansamblis „Upytės Vešeta“ (vad. Stanislovas Sargautas) – Aukštaitija; Klaipėdos miesto savivaldybės etnokultūros centro folkloro ansamblis „Alka“ (vad. Elena Šalkauskienė, Jonas Kavaliauskas) – Mažoji Lietuva; Skaudvilės kultūros centro vaikų ir jaunimo folkloro ansamblis „Inkstiliuks“ (vad.

Rasa Bartkuvienė, Vytautas Krencius) – Žemaitija.

Didelio dėmesio šventėje sulaukė kartvelų ansamblis „Riho“ (vad. Vakhtang Pilpani), savo pasirodymais sukūręs išskirtinę jos atmosferą ir sulaukęs gausių žiūrovų ovacijų. Dėmesio netrūko ir kalviui Giorgi Pilpani, kuris renginio dalyviams pristatė unikalius autentiškus peilius.

Vakarinėje renginio dalyje žiūrovus nudžiugino Aistės Smilgevičiūtės ir grupės „Skylė“ koncertas. Šventę „užviršavo“ naktišokiai, kurie tęsėsi iki pat vėlaus vakaro. Koncertavo ir Julius Vaicenavičius, „Kūjeliai“, kanklininkas Modestas Ulberkis, kapelija „Mingė“ (vad. Rolandas Bučmys), Tytuvėnų kultūros centro Šedbarų skyriaus tradicinė kapela „Tytuvėnų krašto armonikieriai“ (vad. Stasys Butkus). Renginyje dalyvavo ir Šilalės kultūros centro Laukuvos vaikų folkloro ansamblis „Dūzginėlis“ (vad. Olga Jogminienė). Šventės metu 10-ąją kartą tradicinius šokius organizavo Žemaičių muziejaus „Alka“ edukatorė Diana Bomblauskienė.

Šio projekto vadovė – Žemaičių muziejaus „Alka“ kultūrinės komunikacijos specialistė Donata Kazlauskienė. Ji džiaugiasi, kad ši šventė – daug dalyvių sutraukiantis etnokultūrinis renginys, kurio metu turi galimybę prisistatyti ne tik meno kolektyvai, bet ir amatininkai, vietos gamintojai.

Svarbu ir tai, kad 2022 m. Telšių rajono savivaldybė amatų ir kulinarinio paveldo šventę „Žemaitiu gīvastis“ įtraukė į prioritetinių rajono renginių sąrašą. Projektą iš dalies finansuoja Lietuvos Respublikos kultūros ministerija. Šiomet iniciatyvą rėmė AB „Žemaitijos pienas“, UAB S. Jurkus ir partneriai, UAB „Fotoera“. Projektą įgyvendinti padėjo Telšių vyskupijos kurija, Telšių Šv. Antano Paduviečio katedra, Telšių Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į Dangų bažnyčia, Telšių apskrities priešgaisrinė gelbėjimo valdyba, Telšių policijos rėmėjai, Lietuvos tautodailininkų sąjungos Telšių skyrius, Lietuvos šaulių sąjungos Žemaitijos šaulių 8-oji rinktinė, Lietuvos skautijos Telšių tunto skautai, Telšių kultūros centras, Ryškėnų kultūros centras, Viešvėnų kultūros centras, Ryškėnų kaimo bendruomenė, Rūdupių, Vembūtų, Mitkaičių kaimo bendruomenės, žirgynas „Irkiniai“ ir nemažai kitų rėmėjų.

Pasak Žemaičių muziejaus „Alka“ direktorės Evos Stonkevičienės, pagrindinis šventės tikslas – puoselėti žemaitišką tapatybę, saugoti tradicijas, kalbą, tautinį kostiumą, kulinarinį paveldą ir perduoti etninės kultūros vertybes jaunajai kartai.

Šventė vyko Žemaičių kaimo muziejuje, kuris yra vienintelis muziejus po atviru dangumi Žemaitijoje. Jame lankytojai supažindinami su XIX a. pabaigos ir XX a. pradžios žemaičių kaimo gyvenimu. Autentiškos sodybos, malūnas, kalvė, sakraliniai paminklai, žemaitukai bei graži šios vietos gamta, muziejaus lankytojams sudaro galimybę patirti gyvą Žemaitijos istoriją ir etninės kultūros tradicijas.

*Monikos Sudintaitės ir Artūro Širvaičio nuotraukose – šventės dalyviai ir jų pramogos
Žemaičių muziejaus „Alka“ informacija*

